

сдържаност и невъзмутимост. Но островът е част от друга география — не реална, а митична. Той възвръща на Йероним блаженството на Едема.

Да, райският остров като компонент от митичната география, може да бъде както *остров на смъртта*, така и *остров на блажените*, където според древните са живели Пелей, Кадъм, Ахил. На „острова на блажените“, на Левкос, героите твърде често били придружавани от жени — превърнати по волята на боговете в същества, неподвластни на смъртта чрез разлагане. Така жена на Ахил ставала Медея или Ифигения, или пък Елена. . . И, разбира се, в центъра на това изображение на смъртта — „острова на блажените“ (което срещаме във ирландията на египтяните, елините, келтите, в Далечния изток), са душите на прославените герои, аристократите, по-светените. . . Във всеки случай това място не е за всеки смъртен. Тези острови са за избраници, докато душите на останалите хора се превръщат в лишени от памет сенки, нищожни, сиви форми. Двойствеността на острова на Евтаназиус не бива да ни учудва. Това е райски свят, отличаващ се от всичко, което го заобикаля, в който блаженството на т. нар. райски живот съвсем не изключва блаженството на „прекрасната смърт“; тук драмите и болките, постоянно съпътстващи нашия живот, са напълно непознати.

Отвращението към „разлагането“ след смъртта, така категорично изразено от Евтаназиус, е близко до отвращението, което са изпитвали и древните елини — тези герои и аристократи по дух — към нищожните и сиви форми на материята. „Блажените“ съхранявали своята индивидуалност, паметта си, физическото си здраве. Голотата, открита от Цезара и Йероним на острова, има двойствен смисъл — пълнотата и хармонията на живота и в същото време символичната смърт (защото неридак мъртвите се погребват голи и труповите им се превръщат в пръст). Двама млади тук живеят като Адам и Ева. Отказали са се от обикновените човешки „форми“, разсъблекли са се докрай, излезли са отвъд пределите на условностите, проникнали са в *свещената* или в *истинската* форма за разлика от обкръжаващото ни *непосветено* пространство. . .

Островът на Евтаназиус е неслучаен *мотив* в творчеството на Еминеску. Джордже Калинеску писа за присъствието на *островите* и *океаните* в редица от произведенията на поета.

Но остров Евтаназиус, напълно съответстващ на символиката на океана и космогонията на Еминеску, има и определено метафизично значение. Ако водите, особено тези на океана, символизират в редица религии хаоса до сътворението на света, то *островът* символизира *Появата, Творчеството*. Като лотоса от азиатската иконография островът означава нещо устойчиво, *основа*, върху която се е образувал светът. Тази *устойчива основа* сред водите, т. е. сред възможните съществувания, невинаги има космогоничен смисъл. Островът може да символизира и трансценденталния свят, да бъде част от особена реалност, да се отличава от всичко, което е подвластно на законите на живота и смъртта. Подобен трансцендентален остров е и индийският Светадвипа, към който се отправят йогите и архатите. Разбира се, до него може да се достигне само с *летене*, т. е. с помощта на магия. „Да долетиш“, да „имаш криле“, означава да имаш достъп към трансценденталната реалност, да се отскубнеш от земята свят. Остров Светадвипа (т. е. „белия остров“, срв.: Левкос, Островът на змиите и т. н.) могат да достигнат само онези, които са вече излезли от рамките на човешката природа, докато остров Евтаназиус е недостъпен за човека извън адамовото, райско състояние. Според ридарските романи от цикъла за свети Граал Йосиф Аримафейски се отправя на запад към остров Авалон („Белия остров“), за да преведе там книгата за свети Граал. Това означава, че Авалон е трансцендентален остров, съхранил божественото откровение, което „непосветената“ зона не би могла да задържи.

Тук би трябвало да напомним, че между *трансценденталните острови* и индийските едеми съществува пряка връзка. Аукхавати (раят на Буда) е равностоен на т. нар. Брахмалокас (световите на Брахма или Брама). Последните на свой ред могат лесно да се отъждествят с митичните острови на различни религии. Всички те са символични форми на *абсолютната реалност* и на „Рая“. И както без съмнение осветяването и задълбочаването, тълкуването на основния символ в произведението ни дава възможност да стигнем до състояние на пълно естетическо съзерцание. (Впрочем естетическото съзерцание никога не е изключвало процеса на изследване на присъщата на всяко истинско произведение на изкуството метафизика.)

Като имаме предвид пристрастията на Еминеску към немската класическа философия и романтичната му нагласа, би трябвало да обърнем особено внимание на символиката и метафизиката в неговата поезия. За нас сега не е толкова важно да изясним „умесел ли е той“ или „само е

